

ספר איוב פרק א

- (א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו והיה האיש ההוא תם וישר וירא אלהים וסר מרע:
 (ב) ויולדו לו שבעה בנים ושלוש בנות:
 (ג) ויהי מקנהו שבעת אלפי צאן ושלושת אלפי גמלים וחמש מאות צמד בקר וחמש מאות אתונות ועבדה רבה מאד ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם:
 (ד) והלכו בניו ועשו משתה בית איש יומו ושלחו וקראו לשלושת אחייתיהם לאכל ולשתות עמם:
 (ה) ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבכם ככה יעשה איוב כל הימים:
 (ו) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ידוד ויבוא גם השטן בתוכם:
 (ז) ויאמר ידוד אל השטן מאין תבא ויען השטן את ידוד ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה:
 (ח) ויאמר ידוד אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע:
 (ט) ויען השטן את ידוד ויאמר החנם ירא איוב אלהים:
 (י) הלא את {אתה} שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ:
 (יא) ואולם שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכה:
 (יב) ויאמר ידוד אל השטן הנה כל אשר לו בידיך רק אליו אל תשלח ידך ויצא השטן מעם פני ידוד:

תרגום יונתן על איוב פרק א פסוק ו

- (ו) והוה ביומא דדינא בריש שתא ואתו כתי מלאכיא למקום כדינא קדם יי ואתי לחוד סטנא במציעהון:

רש"י איוב פרק א פסוק ו

- (ו) ויהי היום – אותו יום שהיה ראש השנה (שהוא יום תרועה וצוה הקב"ה לשטן להביא זכות וחובה של כל הבריות הה"ד משוט בארץ). ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' – לריב עמו שאין להתיצב אלא על דין שנאמר (ישעיה ג) נצב לריב ה'. ויבא גם השטן בתוכם – לקטרג הבריות:

אבן עזרא על איוב פרק א פסוק ו

- (ו) ויהי היום – הגאון רב סעדיה אמר כי השטן בן אדם היה מקנא באיוב ופי' בארץ בארצו לבדו ופירש כל אשר לו בידך בחפצך וכמוהו היד יואב אתך ופירש אך את נפשו שמור שמור נפשך שלא תבקש נפשו ואמר כי המלאכים אין להם קנאה והנה שחכ

ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו ובספר דניאל מפורש ואין איש מתחזק עמי על אלה כי אם מיכאל שרכם ועוד ואני בשנה אחת לדריוש המדי עמדי למחזיק ולמעוז לו שהוא החזיק למיכאל ועזרו ולבאר סוד אלה הדברים לא יכילם ספר והמבין סוד מערכות הצבאות והשתנות המעשים כפי השתנות התנועות ידע עיקר השטן והכלל שהוא מלאך, וטעם ויהי היום יום ראש השנה שכל בני העולם עוברים לפני השכינה כבני מרון או יום דינו של איוב לבדו ולא אוכל לפרש, או יהי' פירושו ויהי היום שאירע בו כך וכך כמו ויהי היום ויעבור אלישע:

מצודות דוד על איוב פרק א פסוק ו

(ו) ויהי היום – ר"ל היום המוכן לשיבואו בו לפני המקום מלאכי מעלה מלמדי זכות וחובה והוא יום ראש השנה שהוא יום המשפט. בני האלהים – הם מלמדי הזכות. גם השטן – ללמד חוב ולקטרג על הבריות:

מצודות ציון על איוב פרק א פסוק ו

(ו) בני האלהים – הם המלאכים הקרובים אל השכינה להיות מבני ביתה וכן ויריעו כל בני אלהים (איוב לח). על ה' – סמוך לו וכן החונים עליו (במדבר יא):

מלבי"ם על איוב פרק א פסוק ו – חלק באור הענין

(ו) ויהי היום – כבר באר הרמב"ם כי כל הרעות בין כלליות בין פרטיות אין באים רק מצד החומר, כל הגשמיים ההוים ונפסדים לא ישיגם ההפסד רק מצד החומר, אבל מצד הצורה ובחינת עצם הצורה לא ישיגם הפסד רק הם עומדים, אמנם ישיג ההפסד לצורה במקרה, ר"ל מפני התחברה לחומר, וטבע החומר ואמתתו שהוא לא ימלט לעולם מחברת ההעדר יפשוט צורה וילבש צורה אחרת תמיד, ובאר שם (פ"ח מח"ג) כי כל השחתה והפסד או חסרון הוא מפאת החומר, למשל האדם כיעור צורתו וצאת איבריו מטבעם, וכן חולשת פעולותו או בטולם או בלכולם, אין הפרש בין היות כ"ז מתחלת היצירה או מתחדש עליו אח"כ, אין זה כולו נמשך רק אחר חומר שלו הנפסד לא אחר צורתו, וכן כל בעל חי אמנם ימות ויחלה מפני החומר שלו וכל פשעי האדם וחטאיו נמשכים אחר החומר שלו, ומעלותיו כולם נמשכים אחר צורתו, למשל השגתו את בוראו וציירו כל מושכל והנהיגו תאוותיו וכעסו והסתכלו מה שצריך לבחור בו ובמה שצריך לרחקו כ"ז נמשכים אחר צורתו, אבל מאכליו ומשתיו ומשגליו ורוב תאוותיו בהן וכעסו וכלי מדה רעה, שתמצא בו הכל נמשך אחר חמרו, עפ"ז ספר כי בני אלהים – שהם הכחות הנמצאים בכל הבריאה שהם בניו ומעשי ידיו, באו להתיצב על ה' – שמצד שהוא ה' מהווה וממציא כל המציאות יתיצבו בני אלהים והכחות כולמו, כי קיום המציאות היא בריאה מתמדת, וספר כי גם השטן שהוא כח ההעדר שהוא מקור הרע וההפסד והחטא וכל ביטול ונזק, בא בתוכם, וכבר באר המורה (שם פכ"ב) שלא אמר

ויבואו בני אלהים והשטן להתיצב, שאז היה משמע שמציאת שניהם הוא על ערך אחד ויחוס אחד, רק אמר שבא בתוכם, כאילו הוא לא בא בעצם וראשונה להתיצב על ה', כי הוא אין לו שורש בהויה רק בהעדר והפסד, רק שבא בתוכם, אחר שהוא תנאי לבני אלהים התחתונים ר"ל לכחות החומרניים, שלא תמצא הויה בבעלי החומר מבלי העדר קודם לה שפושט צורה ולובש צורה, והנה קבלנו שעל כל כח מכחות מעשה בראשית יש כח עליון ממונה עליו והוא שורש אליו, והם הבני אלהים שבאו להתיצב על ה', מלאכים הממונים על כל כחות ההויה שכולם השפעו וקבלו כחם מה', כמ"ש חז"ל שאין לך עשב שאין מלאך ממונה עליו ואומר לו גדל, ועל כח המעדיר והמשחית יש ג"כ כח רוחני ממונה שהוא השטן המקטרג וממית ומעדיר, וכמ"ש חז"ל הוא השטן הוא היצה"ר הוא המלאך המות, והוא הבא לקטרג ולקבל כח להעדיר ולהשחית:

משלי פרק א פסוקים י-ט

- (י) בְּנֵי אִם יִפְתּוּךָ חֲטָאִים אֶל תִּבֵּא:
 (יא) אִם יֹאמְרוּ לְכֹה אֲתָנוּ נֶאֱרָבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנִקְי חַנָּם:
 (יב) נִבְלָעִם כְּשֹׂאֹל חַיִּים וְתַמְיָמִים כְּיֹרְדֵי בֹר:
 (יג) כָּל הוֹן יִקֶּר נִמְצָא נִמְלֵא בְּתִינוּ שָׁלָל:
 (יד) גֹּרֶלֶךָ תִּפְּיֵל בְּתוֹכְנוּ כִּי־ס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלְנוּ:
 (טו) בְּנֵי אֵל תִּלְךָ בְּדֶרֶךְ אֲתָם מְנַע רְגֶלְךָ מִנְּתִיבָתָם:
 (טז) כִּי רִגְלֵיהֶם לָרַע יִרְוּצוּ וַיִּמְהָרוּ לְשִׁפְךָ דָּם:
 (יז) כִּי חַנָּם מְזֹרֶה הַרְשֵׁת בְּעֵינָי כָּל בְּעַל כְּנָף:
 (יח) וְהֵם לְדָמָם יֶאָרְבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשָׁתָם:
 (יט) כֵּן אֲרָחוֹת כָּל בָּצֵעַ בָּצֵעַ אֶת נַפְשׁ בְּעֵלָיו יִקַּח:

האלישיך על הפסוק בני אם יפתוך חטאים אל תבא [משלי א י], דקשה האיך ס"ד לשמוע לדברי חטאים שהוצרך להזהיר על זה, ותירץ דודאי אין היצה"ר מסית האדם לעבירות רק מסמא עיניו ונכנס עמו בשאלות ותשובות עד שמעבירו על דעתו ודעת קונו, וע"כ העצה טובה היא שלא ישמע אליו כלל ואל יכנס עמו בדברים, וזה"ש אל תאבה שתיכף תאמר אינני רוצה לשמוע כלל.